

BELGISCH NETWERK ARMOEDEBESTRIJDING
RÉSEAU BELGE DE LUTTE CONTRE LA PAUVRETÉ
BELGISCHES NETZWERK ARMUTSBEKÄMPFUNG
BELGIAN ANTI-POVERTY NETWORK

memorandum

van **BAPN Belgisch Netwerk Armoedebestrijding** vzw

13 juni 2010 | federale verkiezingen

voor een meer **solidaire samenleving**

in partnerschap met **Forum Bruxellois de Lutte contre la Pauvreté, Brussels Platform Armoede, Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen** et **Réseau Wallon de Lutte contre la Pauvreté** (leden van BAPN)

Brussels Platform
Armoede

vlaams netwerk
van verenigingen
waar armen
het woord
nemen

Inleiding

Sinds twee jaar wordt onze maatschappij geconfronteerd met één van de ergste financiële crisissen van de laatste decennia. Deze financiële crisis zette zich vlug om in een economische en sociale crisis. De impact van deze crisis op het dagelijks leven van de mensen is sterk voelbaar. Reeds in 2007 – voor de financiële crisis en bovendien het jaar van de laatste federale verkiezingen – telde België 1.520.000 personen met een armoederisico (te weten, 15,2% van de bevolking)¹. Drie jaar later en op de vooravond van de nieuwe federale verkiezingen, is het aantal personen in een armoedesituatie nauwelijks verminderd. In 2008 is het percentage amper in de goede richting geëvolueerd, zo'n 14,7% van de bevolking leeft met een armoederisico (hierbij te weten dat in deze cijfers niet die personen zijn opgenomen die in een armoedesituatie terechtgekomen zijn door de crisis die van dan af heerst)². Naast deze economische en sociale crisis kennen we tevens een institutionele crisis. Het vertrouwen van de burgers in onze overheden, zowel op nationaal als op Europees niveau, heeft een zware klap gekregen. Het is van het allergrootste belang dat dit vertrouwen terug hersteld wordt.

Te veel mensen leven in een onzekere, precaire situatie. Zij worden dagelijks geconfronteerd met problemen en situaties die een belemmering vormen bij het voldoen aan de talrijke fundamentele noden van ieder mens : adequate huisvesting, gezonde en voldoende voeding, goede gezondheid, voldoende inkomen, duurzaam en kwalitatief werk, toegankelijk onderwijs...

Ter herinnering: deze fundamentele noden worden gewaarborgd door tal van instrumenten van de grondrechten die bestaan op universeel, Europees en nationaal niveau.³ De Staat dient deze fundamentele rechten te respecteren, te beschermen en te realiseren. De middelen hiervoor zijn beschikbaar. Nochtans laat het functioneren van onze regelgeving de dag van vandaag niet toe dat mensen uit de armoedesituatie kunnen ontsnappen, ze laten eveneens niet toe te vermijden dat andere personen afglijden naar precaire levensomstandigheden. België is een rijk land. Tegelijkertijd heeft België echter een hoog armoedepercentage. De nood groeit om de herverdeling van de rijkdom en het functioneren van de internationale financiële wereld, kritisch te bevragen en te bouwen aan een meer rechtvaardige en solidaire structuur. Beiden, het gebrek aan herverdeling en het functioneren van de internationale financiële wereld, hebben nefaste gevolgen voor personen die leven in de meest onzekere situatie, waardoor zij niet als volwaardig burger kunnen deelnemen aan onze samenleving.

In dit memorandum schuift het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding (BAPN) concrete aanbevelingen naar voor en doet een oproep aan de volgende regering om deze aanbevelingen mee in hun programma op te nemen. De voorgestelde aanbevelingen werden geformuleerd door de mensen in armoede zelf.

BAPN roept de toekomstige nieuwe verkozenen en de leden van de regering op om onze instituties en wetgevende instrumenten dermate te bevorderen zodat – ten eerste – mensen in armoede geen situatie van socio-economische uitsluiting meer kennen en – ten tweede – armoede in België simpelweg onmogelijk is. Tot slot van deze inleiding, wil BAPN de nieuwe regering sterk aanmoedigen om een ministerpost Armoedebestrijding te creëren. Het feit dat 15% van de bevolking leeft met een armoederisico maakt sterke acties op federaal niveau noodzakelijk. Het gaat om hun waardigheid. En de onze.

Christine Mahy
Voorzitster BAPN

Paul Vaernewyck
Coördinator BAPN

¹ Cijfers van EU-SILC (www.epp.eurostat.ec.europa.eu) en de interfederale Armoedebarmometer (beschikbaar op www.mi-is.be). De armoederisicograad van de Belgische bevolking is het percentage personen met een gestandaardiseerd huishoudinkomen lager dan 60% van het nationaal mediaan gestandaardiseerd huishoudinkomen.

² Interfederale Armoedebarmometer (beschikbaar op www.mi-is.be). Merken we tevens op dat de subjectieve beoordeling van het armoederisico (percentage personen dat leeft in een huishouden waarvan de referentiepersoon aangeeft dat het huishouden moeilijk of zeer moeilijk rondkomt) in 2007 15,3% bedraagt, maar een jaar later oploopt tot 21,6% (dus meer dan een vijfde van de bevolking).

³ Om enkele van deze instrumenten te noemen : Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten, Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke rechten; Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mens, Handvest van de grondrechten van de Europese Unie ; de Belgische Grondwet, enz..

BAPN – Belgisch Netwerk Armoedebestrijding

Het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding (BAPN) en haar regionale netwerken⁴ bundelen hun krachten en trachten de stem van mensen in armoede in elke beleidsmaatregel te laten weerklinken. De kennis waarover zij beschikken stoelt op de ervaring van een leven in armoede, waardoor de kennis niet elders dan bij deze mensen kan worden gehaald. Daarom is hun deelname aan beleidsvormingsprocessen van onschatbare waarde. Dit participeren begint vaak in de lokale verenigingen waar armen het woord nemen, daar wordt de basis gelegd opdat mensen hun levenservaringen kunnen inbrengen in het beleid op verschillende niveaus.

De voorbije twee jaar heeft BAPN zeer actief gewerkt rond tal van dossiers. In nauwe samenwerking met mensen in armoede, de verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen, de regionale netwerken en het Europese Netwerk Armoedebestrijding (EAPN), heeft BAPN een reeks concrete aanbevelingen uitgewerkt met betrekking tot verschillende thema's : een nieuwe Europese strategie (Strategie Europa 2020), het recht op huisvesting, gezondheid, werk, minimuminkomen en participatie. Deze aanbevelingen zijn o.a. gericht aan de federale en Europese overheden. Tevens worden de acties van BAPN gevoerd in samenwerking met verschillende 'sleutel'-actoren van de maatschappij (sociale partners, universiteiten, publieke overheid, middenveld). BAPN heeft ook als federale opdracht het stigmatiserend beeld te doorbreken op vlak van armoede. Dit gebeurt via een sterke participatieve communicatie naar media, politici en brede bevolkingslagen en met als hoogtepunt de jaarlijkse Werelddag van Verzet tegen Armoede op 17 oktober. De regionale netwerken armoedebestrijding, evenals hun tientallen basisverenigingen ondersteunen BAPN actief in al haar acties.

2010 is, naast het Europese Jaar van de Bestrijding van Armoede en Sociale Uitsluiting, ook het jaar van het Belgisch voorzitterschap van de Europese Raad (tweede semester). Dit biedt BAPN de mogelijkheid om haar beïnvloedingsacties naar de beleidsverantwoordelijken nog meer uit te breiden. De federale en Europese overheden moeten sterke en geëngageerde partners worden in de strijd tegen de armoede door het bevorderen en het realiseren van het principe van volwaardige participatie van alle burgers – dus eveneens de participatie van personen in armoede. Sociale uitsluiting kan niet doeltreffend bestreden worden indien we in het gehele proces diegenen uitsluiten die deze uitsluiting dagdagelijks ondervinden. Ook na 2010 dient dit basiswerk waarop BAPN zich toelegt, voortgezet te worden.

Naast het werk, gedragen en ondersteund door de regionale netwerken, de verenigingen en de mensen in armoede, werkt BAPN tevens samen met publieke instanties op federaal en interfederaal niveau, o.a. POD Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding, Sociale Economie en Beleid van de Grootsteden⁵ en het Steunpunt ter bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

---

⁴ Het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding (BAPN) is het verbindingsorgaan van de regionale netwerken/partners die de armoede bestrijden:

- de Brusselse partners (Brussels Platform Armoede en *Forum Bruxellois de Lutte contre la Pauvreté*) met als leden organisaties die mensen die in armoede leven, ondersteunen (Brussels Hoofdstedelijk Gewest);
- het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen (Vlaams Gewest);
- en het Waals Netwerk Armoedebestrijding, het netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen en van organisaties die steun verlenen aan zowel mensen die in armoede leven als aan individuen (Waals Gewest).

Elk van deze drie regionale netwerken en partners bestaat uit verschillende verenigingen waar armen het woord nemen, brengt deze samen (o.a. in thematische werkgroepen) en ondersteunt hen. De verenigingen werken op een participatieve, *empowerende* manier en trachten maatschappelijke structuren te veranderen om armoede en sociale uitsluiting te bestrijden en uit te roeien.

⁵ Info www.mi-is.be. BAPN heeft maandelijks een overleg met POD Maatschappelijke Integratie en neemt deel aan activiteiten en aan de ontwikkeling van instrumenten van POD, bv. de federale prijs armoedebestrijding, het Nationaal Actieplan (NAP), de DOE test, de werkgroep Indicatoren, de armoedebaarometer, enz..

Inkomen & uitkeringen

Minimum inkomen

Vele uitkeringen in dit land liggen nog steeds onder de Europese armoedegrens. Het optrekken van deze minimuminkomens en ze welvaartsvast maken is een eerste noodzakelijke stap in de goede richting om armoede werkelijk te bestrijden. De verhoging van de minimuminkomens dient trouwens te gebeuren binnen een brede reflectie over de hoogte van alle sociale uitkeringen én minimumlonen. Werk moet recht geven op een voldoende hoog inkomen. Vandaag zijn er in België 5% werkende armen, in Europa 8%! Maar ook mensen die niet in staat zijn om te gaan werken, verdienen een inkomen dat hen in staat stelt waardig te leven. Ook onze actie rond 17 oktober, Werelddag van verzet tegen armoede, draagt al vier jaar de slogan 'Laagste Inkomens Omhoog'.

a) In België moeten de laagste lonen en uitkeringen opgetrokken worden tot minstens aan de Europese Armoedegrens van 878 €⁶.

Ook op Europees niveau pleiten wij voor een gelijkschakeling: elk land moet de laagste inkomens optrekken tot aan de Europese Armoedegrens voor dat land.

Daarbovenop toont een onderzoek van de KHKempen⁷ aan dat zelfs dit bedrag onvoldoende is om een menswaardig leven te kunnen leiden. In dit onderzoek stelt men een korf samen van wat mensen minimaal nodig hebben om een menswaardig leven te kunnen leiden (vb. water, gas, huur, gezondheidszorg...). Belangrijk is de invalshoek waarvan vertrokken wordt, zijnde de rechten van ieder mens. Aan deze korf koppelt men een bedrag, wat uiteindelijk hoger ligt dan de Europese Armoedegrens van 878 € in België.

b) In een volgende stap zouden deze inkomens opgetrokken moeten worden tot aan die korf, namelijk 976,20€⁸.

c) Op Europees niveau dient de federale overheid de Europese Unie aan te moedigen om de lidstaten aan te zetten dergelijk onderzoek te doen in hun eigen land, waarop ook zij de stap kunnen zetten om het bedrag op te trekken tot aan het bevonden resultaat.

Financiering

De minimuminkomens en andere uitkeringen moeten gefinancierd worden. Daarbij kunnen we het argument dat er onvoldoende middelen en geld voor zijn, niet accepteren.

BAPN pleit ervoor dat de Tobintaks, gestemd in het federaal parlement, effectief wordt toegepast en dat een deel van de opbrengsten hiervan rechtstreeks geïnvesteerd worden in de strijd tegen armoede. Op die manier gaat men ook herverdelend tewerk, waarnaar tot op heden onvoldoende aandacht gaat.

Aan de andere kant moet de federale regering alles in werking zetten om de speculatie te reguleren, die nefast is voor de Staatsfinanciën. De huidige financiële crisis wijst op de nood hieraan.

Actieve Inclusie

De strijd tegen armoede en sociale uitsluiting wordt vaak gevoerd in het licht van de creatie van meer werkgelegenheid; een job als hefboom om uit armoede te geraken. Jobcreatie kan echter pas werkelijk een hefboom zijn, indien het gaat om duurzame, kwalitatieve tewerkstelling in combinatie met een degelijke verloning. Een te hoge druk gericht op het verhogen van de werkzaamheidsgraad, kan mensen in armoede duwen in de richting van deeltijdse, kortstondige jobs van slechte kwaliteit die de situatie enkel verergeren. We stellen vast dat mensen uit kansengroepen een hoger risico hebben om gesanctioneerd te worden, en om hun uitkering gedeeltelijk of volledig te verliezen. Zo kan een potentieel sterk armoedebestrijdend instrument (activering en werk) nét een factor worden die mensen in armoede duwt.

We vragen de federale overheid een gedegen implementatie van de Aanbeveling van de Europese Commissie rond de actieve inclusie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, die 3 zaken

⁶ Dit bedrag betreft alleenstaanden.

⁷ Storms, B. & Van den Bosch, K. (2009). *Wat heeft een gezin minimaal nodig? Een budgetstandaard voor Vlaanderen*. Leuven: Acco. Een nieuw onderzoek, uitgebreid naar Wallonië en Brussel toe, wordt momenteel uitgevoerd. De resultaten hiervan zullen bekend zijn in september 2010.

⁸ Bedrag voor een alleenstaande vrouw.

met elkaar verbindt: een toereikend inkomen (dat wil zeggen boven de Europese armoedegrens van € 878⁹), een inclusieve arbeidsmarkt en toegang tot kwalitatieve diensten. Federaal moet op elk van deze drie terreinen verder werk worden geleverd.

De toegang tot diensten zoals kinderopvang, kwalitatieve en betaalbare huisvesting, gezondheidszorg... is noodzakelijk om voor mensen in armoede de stap naar een job te verkleinen. Dergelijke drempels beletten vaak om te kunnen ingaan op vacatures. Bovendien moet er in de komende legislatuur nog meer dan in voorgaand federaal plan armoedebestrijding gewerkt worden aan de toegankelijkheid van diensten voor iedereen.

Het werkgelegenheidsbeleid moet de klemtoon uitdrukkelijk leggen op de creatie van kwalitatief duurzame jobs, op maat van mensen in armoede én laaggeschoolden.

Het activeringsbeleid moet meer gestuurd worden vanuit een bekommernis om het sociale en mag niet enkel vertrekken vanuit het perspectief van economische groei. Het principe van *flexicurity* bijvoorbeeld, installeert een type arbeidsmarkt die voor mensen in armoede steeds meer een onhaalbare kaart wordt. Dit principe van *flexicurity* is gunstig voor diegenen die vlot van de ene job naar de andere kunnen doorstromen omdat ze zich uiterst flexibel kunnen opstellen, en is een model op maat van de middenklasse. *Flexicurity*, dat werkzekerheid zou moeten creëren, duwt mensen in armoede vaak verder van de arbeidsmarkt weg. We stellen vast dat nu net de nood aan jobzekerheid (en niet werkzekerheid) bij mensen in armoede erg groot is.

Daarnaast dient er ook een versoepeling te komen van het activeringsbeleid, en de afspraken die in dit kader gemaakt worden met de regionale arbeidsbemiddelingsdiensten.

Projecten rond sociale economie moeten worden aangemoedigd indien zij als hoofddoel armoedebestrijding in zich dragen.

De druk op de sector van de sociale economie wordt vaak opgevoerd, waardoor hun hoofddoel steeds moeilijker na te streven valt.

Huisvesting

Huisvesting is een **basisbehoefte**, een **sociaal goed**, een **grondwettelijk recht**. De toegang tot degelijke huisvesting moet aan iedereen gewaarborgd worden. Wachtlijsten in de sociale huisvesting en bij de sociale verhuurkantoren zijn ellenlang. Mensen in armoede moeten zich dan ook vaak op de private markt begeven om te huren. De huurprijzen swingen hier echter de pan uit. De kwaliteit laat bovendien vaak veel te wensen over. Energievriendelijk of -zuinig is deze huisvesting zelden. Meer en meer mensen besteden meer dan 30% van hun inkomen aan huisvesting. Daarnaast zijn er ook heel veel problemen op vlak van kwaliteit van woningen. Huisvesting maakt ontegensprekelijk deel uit van een korf van goederen en diensten waar iedereen dient over te beschikken om een waardig leven te leiden. Over gas, water en elektriciteit dien je evenzeer te beschikken. In vele gevallen worden de kosten te hoog voor vele gezinsinkomens. Afsluitingen of beperkingen in de energielevering hebben tot gevolg dat men niet meer in waardigheid kan leven. Dit kan bijgevolg niet uitsluitend aan de vrije markt overgelaten worden. Het huisvestingsbeleid dient rekening te houden met kenmerken eigen aan de situatie op het platteland en in de stad, de verscheidenheid aan situaties, de behoeftes en verlangens van burgers (campingbewoners, zigeuners, bejaarden, minder mobiele mensen, samenwonenden, gemeenschapswonen, enz.). Het overgrote deel van de middelen voor huisvesting wordt momenteel gekanaliseerd naar de middelste en hoge inkomensgroepen in onze samenleving. BAPN en haar partners pleiten er dan ook voor om deze middelen drastisch te heroriënteren. Iedereen in België moet immers over een kwalitatieve en betaalbare woning kunnen beschikken, aangepast aan de eigen gezins- en leefsituatie.

De federale regering moet het recht op wonen effectief realiseren.

Artikel 23 van de Grondwet betuigt "het recht op een behoorlijke huisvesting"; welnu moeten wij bevinden dat dit recht niet gerealiseerd is. In het kader van het Belgisch EU-voorzitterschap vraagt BAPN tevens aan de federale regering dat deze alles in zijn werk stelt opdat ook de Europese Unie het recht op huisvesting erkent en effectief maakt.

De sociale en openbare huisvesting moet gevrijwaard zijn van alle privatiseringsmechanismen.

Of het nu gaat om het aantal beschikbare betaalbare woningen, of om de kwaliteit van die woningen, of om de toekenningscriteria van sociale of openbare woningen, of om de wachttijden.... de situatie is moeilijk.

⁹ Dit bedrag betreft alleenstaanden.

In België zijn er verschillende vormen van sociale en openbare huisvesting: sociale verhuurkantoren, openbare huisvestingsmaatschappijen, woonfondsen, die telkens verschillend een antwoord proberen te geven op de vraag en op de behoeften. Maar het is nog onvoldoende.

Ook stelt men vast dat er meer en meer middelgrote woningen gebouwd worden, ten nadele van het aantal betaalbare woningen voor mensen in armoede, gewoon omdat die middelgrote woningen meer opbrengen. Hierdoor verkleint het aanbod voor de anderen.

Het is niet gemakkelijk om een definitie te geven van sociale en openbare huisvesting (en de functie ervan) omdat het in de 27 landen van de Europese Unie cultureel anders aanvoeld wordt. Maar de realiteit staat vast : de mensen in moeilijke situaties, in armoede of afglijdend naar verarming, worden geconfronteerd met een tekort aan kwaliteitsvolle en betaalbare woningen, betaalbaar in verhouding tot hun inkomen/bestaansmiddelen. De Staten moeten tussenkomen om dit type woningen te bouwen en zo te beantwoorden aan de behoeften van een groot deel van hun bevolking. Sociale en openbare huisvesting is in ieder geval meer dan enkele bakstenen en dat moet elk winstbejag overstijgen. Er moet dus absoluut controle komen op de sociale en openbare huisvestingsmarkt. Het beheer van de sociale en openbare huisvesting moet in handen van de Staat blijven zodat de burgers zeker kunnen zijn toegang te krijgen tot kwaliteitsvolle en betaalbare woningen.

Bij het toewijzen en inzetten van Europese structurele fondsen in het kader van het renovatiebeleid van wijken, stadscentra, toeristische zones, enz., moeten voorwaarden worden opgelegd voor een « systematische integratie » van betaalbare woningen voor de meest kwetsbare bevolkingsgroepen in die projecten.

Er moeten controle-, evaluatie- en sanctioneringsmechanismen (gekoppeld aan cijfermateriaal) ingevoerd worden die speculatie en het verjagen van de arme bevolking uit de verbeterde woongebieden tegengaat.

Heel wat renovatieprojecten van wijken hebben aangetoond dat de impact op sociaal niveau uiterst belangrijk is en regelmatig nefast uitvalt voor de bevolkingsgroepen met weinig bestaansmiddelen.

Heel vaak begint het met het onbewoonbaar verklaren van een reeks huizen, zodat mensen snel een ander onderkomen moeten vinden dat niet altijd in overeenstemming is met hun financiële mogelijkheden.

Door de renovatie verdwijnen meestal ook de woningen die tot dan toe tegen betaalbare prijzen verhuurd werden, zodat de meer kwetsbare, armere bevolkingsgroepen uit hun eigen wijk verjaagd worden.

In sommige wijken zie je het tegenovergestelde van sociale verscheidenheid ontstaan doordat ze de toegang weigeren aan bepaalde personen.

Daarom vraagt BAPN dat er bij de renovatieprojecten in steden en wijken voorwaarden geformuleerd worden, opdat dergelijke projecten uitgevoerd zouden worden met het oog op een beter geheel voor iedereen. Zo moet men van in de ontwerpfase huurwoningen voorzien die betaalbaar zijn voor mensen met een laag inkomen.

De federale regering dient een centraal huurwaarborgfonds op te richten.

Een groot probleem in het kader van de betaalbaarheid van de huisvesting is de waarborg. Mensen met een laag inkomen zijn niet in staat om te sparen. Het is voor hen dus onmogelijk om een waarborg van 2 tot 3 maanden huur te storten bij het huren van een nieuwe woonst. BAPN pleit voor de oprichting van een centraal huurwaarborgfonds dat voor iedereen toegankelijk is en verplicht is voor alle huurwaarborgen. De maatregelen die op federaal niveau zijn goedgekeurd zijn onvoldoende en werken vaak averechts. Een centraal huurwaarborgfonds heeft als voordeel dat de eigenaar altijd zeker is van zijn waarborg, en dat de huurder die moet (af)betalen alleen in relatie staat tot het huurwaarborgfonds. Bovendien kan op deze manier de waarborg overdraagbaar zijn naar andere huurcontracten. Ook het bemiddelen bij conflicten en het snel vrijmaken van de huurwaarborg (zodat de woning ondertussen niet naar iemand anders gaat) zijn belangrijke taken voor het fonds.

Gezondheid

Een toegankelijke (openbare) dienstverlening.

Mensen in armoede ondervinden veel drempels op weg naar kwalitatieve gezondheidszorg. Zoals hieronder wordt beschreven, is de toegang tot kwaliteitsvolle dienstverlening een basisaanbeveling. Gezondheidszorg en het recht op de toegang tot deze zorg is niet altijd efficiënt, noch gewaarborgd voor iedereen.

Het derdebetalerssysteem moet ingevoerd worden voor iedereen.

Bij het derdebetalerssysteem moet de patiënt enkel het remgeld betalen. Bij hospitalisaties en de aankoop van medicijnen is dit al zo geregeld. We vragen echter dat dit ook de regel zou worden bij raadplegingen van de

huisarts en tandarts. BAPN pleit voor een algemene en verplichte toepassing van het derdebetalersstelsel, en niet alleen naar een verplichte toepassing voor mensen met een laag inkomen. Hiermee hopen we stigmatisering van mensen in armoede te vermijden. In afwachting van de invoering van het derdebetalersstelsel moet de mogelijkheid om de terugbetaling in cash geld door de mutualiteiten aan de loketten opnieuw gegarandeerd worden.

Omnio-statuut moet automatisch worden toegekend.

Volgens een schatting van het RIZIV zouden meer dan 800.000 mensen recht hebben op het OMNIO statuut. In de praktijk hebben echter ongeveer 260.000 mensen dit statuut. Er zou een manier moeten gevonden worden waarop dit statuut automatisch (zonder aanvraag) toegekend wordt aan de rechthebbenden.

Toegankelijkheid van de gezondheidszorg faciliteren.

Een structurele erkenning en subsidiëring moet ervoor zorgen dat de wijkgezondheidscentra (WGC) en *maisons médicales* (MM) versterkt worden, dit in kwaliteit zowel als in kwantiteit. De WGC/MM bieden een laagdrempelige en multidisciplinaire eerstelijnsgezondheidszorg, waardoor ze veel drempels voor mensen in armoede opvangen. WGC/MM zijn er echter voor iedereen, niet alleen voor mensen in armoede. WGC/MM moeten erkend worden binnen het decreet van de eerstelijnszorg. Er moet ook voldoende subsidiëring zijn voor opstart van WGC/MM, de aanwerving van onthaalmedewerkers, diëtisten, psychologen,... Er moeten acties opgezet worden om artsen te stimuleren om in zo'n centrum aan de slag te gaan. Er moet onderzocht worden hoe de methodiek van WGC/MM kan uitgebouwd worden in meer landelijke gebieden. Wijkgezondheidscentra worden door mensen in armoede sterk gewaardeerd. Deze initiatieven zouden meer gestimuleerd moeten worden.

Toegankelijkheid van de gezondheidszorg kan ook worden versterkt door een betere vorming van verpleegkundigen, artsen, kinesisten, etc., rond omgaan met diverse patiënten alsook een aangepaste opvang van zieken die niet in orde zijn met hun mutualiteit of die dakloos zijn.

Er is ook vraag naar een betere medische opvolging op school.

Dit moet in overleg met de andere beleidsniveaus gebeuren.

Toegankelijke en begrijpbare informatie.

Informatie over gezondheid moet bereikbaar, begrijpbaar, bruikbaar, beschikbaar en betaalbaar zijn.

In de OCMW's moet bijzondere aandacht gaan naar een begeleiding van de cliënten die gericht is op een goede informatie over de gezondheidszorg die men kan krijgen en strikte opvolging zodat men ze ook daadwerkelijk kan bekomen, ongeacht de problemen waarmee men zich aandient. De kwaliteit van het onthaal, de informatie en de begeleiding van cliënten en patiënten moet daarbij een prioriteit zijn.

Europa

Europa 2020. Een strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei

BAPN volgt de ontwikkelingen rond de nieuwe Europese Strategie op de voet. In het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, verwacht BAPN een serieus engagement door het voorop stellen van een ambitieus percentage om de armoede tegen 2020 terug te dringen, een reductie van 25% tegen 2020 is onvoldoende. Daarbovenop wordt in de Aanbeveling van de Raad armoedebestrijding in de richtsnoeren ondergeschikt aan het werkgelegenheidsbeleid, maar armoedebestrijding moet nu net als volwaardige doelstelling op zich worden erkend.

BAPN betreurt dat de EU-lidstaten er niet in geslaagd zijn een concreet streefcijfer voorop te stellen en dat de verwoording van deze vijfde headline target in de conclusies van de Europese Raad is afgezwakt.

Verder wijst BAPN op:

De nood aan sterkere herverdelingsmechanismen in de strijd tegen armoede. De Europese Unie moet de lidstaten stimuleren om een meer herverdelend fiscaal systeem te ontwikkelen, dit kan via een richtsnoer. De huidige regelgeving houdt de kloof tussen arm en rijk in stand, en vergroot ze.

De driehoeksredenering groei-job-welvaart (aanmoedigen van een gunstig klimaat voor economische groei, om zo meer jobs te creëren en algemene welvaart te verwezenlijken) wordt opnieuw verankerd in de strategie 2020, net zoals in de Lissabonstrategie. De realiteit heeft ons echter geleerd dat groei niet automatisch leidt tot

jobcreatie, welvaart en sociale cohesie. Hoge welvaart kan gepaard gaan met een hoog armoedepercentage. Dit wijst op de ongelijke verdeling van die welvaart onder de bevolking en dus op de nood aan sterkere herverdelingsmechanismen.

De nood aan de validering van instrumenten die het mogelijk maken om deze headline target van armoedebestrijding te meten en op te volgen. Deze instrumenten moeten de lidstaten aanzetten resultaten te leveren en vooruitgang te boeken.

- De **Europese armoedegrens** is goedgekeurd op Europees niveau, laten we deze meeteenheid dan ook gebruiken.
- De **Gini-coëfficiënt**, die de ongelijkheid en de kloof tussen inkomens uit een bepaalde regio meet. Dit instrument kan belangrijk zijn omdat het zicht geeft op de (on)rechtvaardigheid van de verdeling van de rijkdom binnen een bepaalde samenleving.
- De **korf** uit het onderzoek van de KHKempen (zie eerder) kan mee als streefcijfer en maat worden opgenomen.

De nood aan een goede implementatie van deze headline target in de verschillende lidstaten.

Wij vragen dat lidstaten verplicht worden om ook voor deze vijfde headline target duidelijk aan te geven welke concrete (deel)doelstellingen zij voorop schuiven om het streefcijfer te bereiken; welke de geplande acties zijn en welk doel ze hebben; op welke manier zij relevante stakeholders hierin betrekken. Aan onvoldoende inspanningen, vragen wij sancties te koppelen. **Zoniet, zal armoedebestrijding opnieuw in de marge terecht komen.** De sociale OMC biedt ons hiertoe reeds een aantal handvatten, maar moet versterkt worden.

De nood aan een integrale aanpak in de strijd tegen armoede.

Voor elke maatregel moet de impact worden nagegaan op maatschappelijk kwetsbare groepen, dit kan bvb. door een armoedetoets. Op die manier gaan we preventief de armoede bestrijden. Voor nog teveel maatregelen is het Matteüseffect merkbaar. Zo kan één van de principes rond levenslang leren inhouden dat dit aanbod vooral en in de eerste plaats gericht moet zijn naar die mensen die geen opleiding hebben gehad, die de kans tot leren nog niet of onvoldoende hebben gekregen. Vandaag is het discours over levenslang leren nog teveel gericht op diegene die reeds een opleiding hebben.

Het huidige werkgelegenheidsbeleid moet nog veel meer op maat van mensen in armoede worden gesneden en vereist een integrale aanpak: nood aan begeleiding op de verschillende levensdomeinen (cfr. toegang tot diensten). De rechtlijnige redenering dat werk automatisch mensen uit armoede haalt, gaat niet op. **Werk is niet dé oplossing om armoede te bestrijden.** Getuige daarvan de 8% werkende armen in de EU, de 5% in België.

Het werkgelegenheidsbeleid van de EU maakt het voor mensen in armoede vaak onmogelijk om toegang te vinden tot een kwalitatief arbeidscircuit. **BAPN vraagt in een nieuwe strategie dat de werkzaamheidsgraad van 75% ook de kwaliteit en duurzaamheid (en dus niet louter het aantal) van die jobs in acht neemt.**

De aanbeveling die in oktober 2008 werd aangenomen door de Europese Commissie rond de **actieve inclusie van personen uitgesloten van de arbeidsmarkt**, wordt op geen enkele wijze geïntegreerd in de strategie Europa 2020. **Deze aanbeveling zou niet alleen moeten worden opgenomen in het werkgelegenheidsbeleid van de EU, maar ook een richtlijn moeten worden (zie ook thema 'actieve inclusie').**

Participatie

De participatie van mensen in armoede is essentieel. Zij kunnen het best de knelpunten en problemen aangeven en oplossingen aanreiken die voor hen een uitweg uit armoede mogelijk maken. Het is van belang dat op federaal en Europees niveau ook deze stem gehoord wordt. BAPN pleit daarom voor een structurele ondersteuning van haar werking. Zodoende kan het woord nemen en de participatie van mensen in armoede op een nog betere manier gebeuren. De voorstellen en bedenkingen van mensen in armoede kunnen zo beter tot bij het Steunpunt, de Interministeriële Conferentie en de federale en Europese beleidsverantwoordelijken gebracht worden.

Het bundelen van de krachten van mensen in armoede op Belgisch niveau is ook meer en meer noodzakelijk bij het opvolgen en beïnvloeden van Europese regelgeving. BAPN neemt actief deel aan de Europese Ontmoetingen van mensen in armoede die jaarlijks door EAPN worden georganiseerd. Met een delegatie mensen in armoede wordt deze ontmoeting via een intensief traject voorbereid. Hoewel hier vaak – en op Europees vlak in het algemeen – naar België gekeken wordt als uitdrager van het participatiemodel, blijft BAPN ijveren voor een volwaardige participatie en optimalisering van haar werking.

BAPN vraagt verdere investering in deze participatiestructuur, waarvoor basisorganisaties die rechtstreeks werken met mensen in armoede, moeten worden gestimuleerd. Eveneens voor het inzetten van ervaringsdeskundigen in de strijd tegen armoede.

Er moet een vertikaal en horizontaal overleg met de federale beleidsmedewerkers opgestart worden, analoog zoals op regionaal vlak en in afstemming met elkaar¹⁰, om de participatie van mensen in armoede op de verschillende beleidsdomeinen, zoals o.a. werk, huisvesting en gezondheidszorg te verzekeren en te streven naar een meer preventief beleid.

De federale regering moet de Europese Unie stimuleren om een kader aan te reiken zodat alle lidstaten de participatie van mensen in armoede structureel in de beleidsvorming mee op kunnen nemen.

Een belangrijke stap hierin kan zijn het meer toegankelijk maken van de ESF-middelen voor organisaties die echt aan de basis, rechtstreeks met mensen in armoede, werken.

BAPN – Belgisch Netwerk Armoedebestrijding vzw
Vooruitgangstraat 333/6 - 1030 Brussel
Tel : +32 2 265.01.53 | Fax : +32 2 265.01.55
Mail : info@bapn.be | Site : www.bapn.be

---

¹⁰ In Vlaanderen bestaat het armoededecreet. Hiervoor hebben de verenigingen zelf de aanzet gegeven. Door dit armoededecreet werd een structurele erkenning en subsidiëring voor de verenigingen bekomen. Deze verenigingen zijn gegroepeerd in een "Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen". Deze erkenning en subsidiëring is er in Brussel en Wallonië (nog) niet. Wel kwamen het Waals Netwerk Armoedebestrijding en de Waalse regering tot een overeenkomst om samen met de verenigingen en beleidsmensen een verticaal beleid op te starten. Op Brussels niveau wordt er door de Brusselse Regeringen gewerkt om één centraal armoedepan op te maken.